

**Силабус курсу
Природокористування**

Освітній ступінь – магістр
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 103 Науки про Землю
Освітньо-наукова програма «Науки про Землю»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 1 рік, II семестр

Компонент освітньої програми: вибірковий

Дні занять: згідно з розкладом занять
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи

Мова викладання: українська

Керівник курсу

кандидат географічних наук, доцент **Новицька Світлана Романівна**

Контактна інформація ekosvit76@ukr.net ; (0352)-43-61-54

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Природокористування» належить до вибіркових дисциплін професійної підготовки, метою якої є - ознайомити студентів з основними теоретичними й прикладними питаннями природокористування, сутністю категорії природокористування, об'єктом, предметом і напрямками, законами і принципами, класифікацією природокористування, способами регулювання природокористування, галузевими аспектами природокористування.

Зміст дисципліни «Природокористування» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців з Наук про Землю, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

з/п	Теми	Результати навчання
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.		Знати: - антропогенна трансформація біосфери. - форми впливу людини на природу. - періодизація процесу взаємодії людини і природи. - сучасні територіальні особливості взаємодії у системі людина-природа. - сутність категорії природокористування, об'єкт, предмет і напрямки, закони, принципи і правила природокористування. - ландшафтні системи як об'єкти природокористування. - класифікація природокористування. - принципи раціонального природокористування. - способи регулювання природокористування (нормативно-правовий, організаційно-управлінський, економічний) - природні ресурси і природно-ресурсний потенціал біосфери. - методики класифікації природних ресурсів: за походженням; за ступенем вичерпності; за господарським використанням; за заміністю. - природний капітал. - економіко-географічна сутність ПРП. ПРП як системна категорія. - ландшафтно-екологічні пріоритети. - критерії оптимізації геосистем. - підходи до ландшафтно-екологічної організації території. Вміти: - розрізняти географічні центри дестабілізації довкілля..;
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ		
1	Взаємодія людини і природи: історико-географічний вимір.	
2	Предмет природокористування	
3	Природно-ресурсний потенціал.	
4.	Ландшафтно – екологічна оптимізація території	

		<ul style="list-style-type: none"> - розрізняти правові географічні центри стабілізації довкілля; - давати загальну характеристику типам проектної організації (лінійний і матричний); - аналізувати способи регулювання природокористування; - аналізувати властивості ПРП території - аналізувати еколого-економічні принципи природокористування.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ГАЛУЗЕВІ АСПЕКТИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.		Знати:
5	Мінерально-ресурсне природокористування.	<ul style="list-style-type: none"> - мінерально-сировинне природокористування. - вплив мінерально-сировинного природокористування на довкілля на етапі геологорозвідувальних робіт, гірничого виробництва, збагачувальних робіт;
6	Водогосподарське природокористування.	<ul style="list-style-type: none"> - проблеми раціонального використання мінеральних ресурсів та охорони довкілля в процесі мінерально-сировинного природокористування.
7	Лісогосподарське природокористування.	<ul style="list-style-type: none"> - поняття про водні ресурси і водний фонд.
8	Сільськогосподарське природокористування.	<ul style="list-style-type: none"> - значення водних ресурсів і проблеми водозабезпечення. - світові водні ресурси і кругообіг води на Землі.
9	Транспорт і природокористування.	<ul style="list-style-type: none"> - водні ресурси і водний баланс України. - принципи і види водокористування.
10	Наука і природокористування.	<ul style="list-style-type: none"> - аналіз проблеми якості поверхневих вод Тернопільської області - особливості лісогосподарського природокористування. - види лісокористування. - лісові ресурси України та регіону: основні засади оптимізації лісогосподарського природокористування - концептуальні підходи до удосконалення лісокористування в Україні. - породний склад і поширення лісів. - характеристика лісогосподарського природокористування на території Тернопільської області. - перспективи розвитку лісогосподарського природокористування в Україні - історія сільськогосподарського природокористування - раціональне використання земельних ресурсів та альтернативне сільське господарство. - структура транспорту. - науково-технічний прогрес. - форми науково-технічного прогресу. - пріоритетні напрямки науково-технічної революції. <p>Вміти: характеризувати географічні та екологічні аспекти сільськогосподарського природокористування; аналізувати бажані, небажані та непередбачені наслідки науково-технічного прогресу; аналізувати переважаючі види забруднюючих речовин, що потрапляють у довкілля через транспорт; здійснювати аналіз транспортного впливу на навколишнє середовище; здійснювати характеристику основних видів біотехнологічної продукції та її застосування у різних галузях економіки. обирали стратегічні напрямки інноваційного регіонального розвитку.</p>

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2.	Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.
ФК 2.	Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства.
ФК 3.	Розуміння планети як єдиної системи, найважливіших проблем її будови та розвитку.
ФК 6.	Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження

	механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм.
ПРН 1	Аналізувати особливості природних та антропогенних систем і об'єктів геосфер Землі.
ПРН 2	Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю
ПРН 6	Вміти здійснювати екологічну оцінку, аудит, ліцензування, сертифікацію використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування.
ПРН 10	Вирішувати практичні задачі наук про Землю (за спеціалізацією) з використанням теорій, принципів та методів різних спеціальностей з галузі природничих наук.

Літературні джерела

1. Афанасьєв О.Є. Історико-географічний аналіз регіонального природокористування: теорія, методологія, практика. – Тернопіль: "Крок", 2012 – 550 с.
2. Генсірук С. А. Регіональне природокористування. – Львів: Світ, 1992. – 335 с.
3. Дронова О. Л. Запотоцький С. П. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст : навчально-методичний посібник. – К. : Прінт-Сервіс, 2018. – 214 с.
1. Природокористування: навчальний посібник. / за ред. Л.П. Царика. – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. – 398 с.
2. Стале природокористування: підходи, проблеми, перспектива // Матеріали III Міжнародної наукової конференції. 28-29 травня 2010 р. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010 – 158 с.
3. Топчиев А.Г. Геоэкология: географические основы природопользования– Одесса: “Астропринт”, 1996. – 392 с.
4. Царик Л.П. Географічні засади формування і розвитку природоохоронних систем Поділля: концептуальні підходи, практична реалізація– Тернопіль: „ Підручники і посібники”, 2009. – 320 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедайннів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) усне опитування, завдання	40
Модуль 2 (теми 5-10) усне опитування, завдання	40
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (теми 1-10)	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для проміжного та підсумкового контролю (залікові питання)
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE